

یادداشت

دیپلماسی علمی

راهگشای ارتباط بین ایران و ایالات متحده

علی‌طه‌ای

عضوهیئت‌علمی دانشگاه خوارزمی

♦ از آنجا که تعریف واحدی از دیپلماسی علمی وجود ندارد، ممکن است به «علم در دیپلماسی» اشاره شود، یعنی راه‌هایی که علم می‌تواند به شناسایی و حل مشکلات مهم سیاست عمومی کمک کند و یا از «دیپلماسی برای علم» صحبت کنیم که در آن جامعه علمی به منابع چندین دولت به عنوان مبنایی برای انجام پروژه‌های علمی مشترک دسترسی پیدا می‌کند. تعریف دیگر «علم برای دیپلماسی» است که به شرایطی اشاره دارد که در آن همکاری علمی در عین حال مبنایی برای همکاری‌های سیاسی است که در گذشته وجود نداشته یا بسیار محدود بوده است و باعث آغاز ارتباط بین دولت‌ها می‌شود. البته این موضوع، باید از «همکاری علمی بین‌المللی» متمایز شود که به‌طورکلی در جوامع دانشگاهی در حال انجام است، اما رسماً یا عمداً اهداف دیپلماتیک برای تغییر سیاست را دربر نمی‌گیرد. به عبارت دیگر، دیپلماسی علمی به نوعی، به‌کارگیری پتانسیل بالای همکاری علمی بین‌المللی است که با انگیزه ایجاد یا تقویت روابط بین جوامع یا کشورها انجام می‌شود.

دیپلماسی علمی یک موضوع نسبتاً جدید است که عمدتاً در قرن بیستم مورد توجه جوامع قرار گرفته است. با افزایش همکاری‌های علمی بین‌المللی در سازمان‌ها و آغاز همکاری‌های دو و چند جانبه بین‌المللی که به فعالیت‌های علمی مشغول هستند، امکانات دیپلماسی علمی افزایش یافته است. نقطه آغازین این موضوع ایجاد شورای بین‌المللی اتحادیه‌های علمی و نقطه عطف آن تأسیس یونسکو بود. پس از آن تأسیسات تحقیقاتی سازمان اروپایی تحقیقات هسته‌ای (سرن) شکل گرفت که نقش مؤثری در ارتباطات بین کشورها و مجامع دانشگاهی ایفا کرد. پس از آن، همکاری علمی بین ایالات متحده و اتحاد جماهیر شوروی در طول جنگ سرد، شامل تحقیقات واکسن فلج اطفال، مأموریت‌های فضایی مشترک و فعالیت‌هایی برای معاهده منع آزمایش هسته‌ای ادامه یافت. در خاورمیانه نیز، آزمایشگاه سینکروترون سرامی، کشورهای شرکت‌کننده را گرد هم آورد و فرصتی بی‌نظیر برای همکاری علمی بین‌المللی ایجاد کرد.

البته هنوز دیپلماسی علمی در سطح بین‌المللی به اندازه کافی نهادینه نشده است تا بتوانیم به موقعیت مشخص آن به عنوان بخشی از دیپلماسی و روابط بین‌الملل به‌طور گسترده اشاره کنیم. اما، حوزه‌ای است که در روابط خارجی در سطح جهان اهمیت فزاینده‌ای دارد. در عین حال، باید تأکید شود که دیپلماسی علمی به فعالیت‌های بین دولت‌ها محدود نمی‌شود که این یکی از ویژگی‌های ماهیت مشارکتی علم در سطح جهانی است. در اغلب کشورهای توسعه‌یافته، وزارت امور خارجه و سازمان‌های توسعه بین‌المللی، همگی دارای دفاتر علم و فناوری هستند که شامل بخش توسعه جهانی و برنامه‌های متنوعی برای همکاری بین‌المللی علم و فناوری هستند و دیپلماسی علمی را به طور رسمی در اهداف سیاست خارجی خود گنجانده‌اند. به طور متعارف، دیپلماسی علمی در یک محیط یکنگانی بین دولت‌ها، جایی که روابط دیپلماتیک رسمی وجود ندارد و در آنجا که پیگیری روابط مستقیم سیاسی دشوار یا غیرممکن بوده، دارای ارزش دوچندان است و باعث می‌شود حفظ ارتباطات بین دولت‌ها در دوران فقدان روابط رسمی تسهیل شود. به‌عنوان مثال، ایالات متحده و اتحاد جماهیر شوروی در طول جنگ سرد که در آن دانشمندان اطلاعات را ردوبدل می‌کردند، در کنفرانس‌های بین‌المللی شرکت و همکاری می‌کردند؛ این نوع دیپلماسی به عنوان راهگشا عمل می‌کرد. به‌طور کلی علم در همه ابعاد آن، می‌تواند پایه‌ای مؤثر برای همکاری در گذر از مرزهای سیاسی باشد که عبور از آن دشوار است، زیرا روش‌ها، گفتمان، اخلاق و نتایج علم مختص یک ملت خاص نبوده و معمولاً غیرسیاسی و در همه جا مشترک است. علاوه بر این، دانشمندان به‌طور ذاتی به پرداختن به حل مشکلات چالش‌برانگیز، در مقیاس بزرگ که دامنه جهانی دارند، مانند تغییرات آب و هوا، بیماری‌های همه‌گیر، آلودگی‌های صنعتی و… که نیاز به همکاری علمی بین‌المللی دارند، علاقه‌مند هستند. با توجه به ارزش شفافیت و گردش آزاد اطلاعات علمی، صرف‌نظر از موقعیت مکانی، دانشمندان اغلب در مفروضات و اهداف چارچوب‌های ارتباطی مشترکی دارند که سیاست‌مداران یا دیپلمات‌های سنتی چنین نیستند. بنابراین دانشمندان می‌توانند سیاست‌گذاری چندجانبه متمرکز بر مشکل را ایجاد کنند که می‌توانند در نهایت منجر به حل مشکلات سیاسی مشترک شود.

عطف به ماده ۱۵ میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مصوب ۱۹۶۶ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، کشورهای طرف این میثاق حق بهره‌مندی از پیشرفت‌های علمی و مجاری آن را دارند و بایستی تدابیر لازم برای تأمین، حفظ، توسعه و ترویج علم و فرهنگ را انجام دهند، همچنین آزادی لازم برای تحقیقات علمی و فعالیت‌های خلاقه محترم شمرده شده و توسعه همکاری بین‌المللی در زمینه علم و فرهنگ توصیه شده است. از آنجا که دولت‌های ایران و آمریکا پاینده به این میثاق هستند و همچنین بسیاری از دانشمندان دو کشور، در این دیدگاه که تعامل مبتنی بر علم، مبنایی کلیدی برای رسیدگی به مشکلات جهانی و بهبود درک متقابل است، همسو هستند، امکان تعاملات زیادی وجود دارد. جاپ مقالات مشترک در مجلات علمی شامل دانشمندان ایرانی و آمریکایی، به ویژه در زمینه‌های علوم پزشکی و مهندسی، شیمی، اخلاق زیستی و فیزیک در طول چهار دهه گذشته، کم‌اکان وجود داشته است و پژوهشگران آمریکایی در کنفرانس‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی ایران سخنرانی کرده‌اند و متقابلاً دانشمندان ایرانی از دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی ایالات متحده بازدید و سخنرانی کرده‌اند. این امر به تبادل علمی بین دو کشور کمک کرده است. محققان دو کشور با مشکلات یکسانی در زمینه علوم زیستی، از مقابله با بیماری‌های همه‌گیر، تحقیقات سلول‌های بنیادی، سلامت جامعه، پرداختن به موضوعات مربوط به مهندسی و فناوری‌های نوین و چالش‌های دیگر مواجه هستند. پرداختن به این موضوعات به طور مشترک باعث ترویج گفت‌وگو و تعاملات بیشتر و در نتیجه تسهیل روابط سیاست بین‌المللی مشترک می‌شود.

در حال حاضر سالانه هزاران دانشجوی ایرانی برای تحصیل به دانشگاه‌های آمریکا می‌روند. عدم ارتباط سازنده، مشکلات قابل توجهی را برای دانشجویان ایرانی ایجاد می‌کند که در زمان حضور در آمریکا به منابع مالی دسترسی مطمئنی ندارند زیرا نمی‌توانند به راحتی نقل و انتقال مالی داشته باشند. کاهش تحریم‌ها، ادامه تحصیل دانشجویان ایرانی در ایالات متحده را آسان‌تر کرده و حتی امکان جذب دانشجو از ایالات متحده در برخی رشته‌های خاص در دانشگاه‌های مطرح کشور وجود دارد و این تبادل دانشجو به بعد مهمی از دیپلماسی علمی بین دو کشور تبدیل خواهد شد. دانشجویان ایرانی که در ایالات متحده تحصیل می‌کنند یا آمریکایی‌هایی که در آینده برای تحصیل به ایران می‌آیند، می‌توانند تجربیات دقیق‌تری را به هر دو طرف منتقل کنند که این موضوع به هر دو کشور کمک می‌کند تا حدی از کلیشه‌های منفی خود درمورد یکدیگر عبور کنند. در عین حال، می‌توان شبکه‌های اجتماعی با سایر دانشجویان بین‌المللی را فعال کرد که پایه‌گذاری برای همکاری‌های علمی بیشتر خواهد بود. بنابراین، اعضای هیئت علمی و دانشجویان می‌توانند نقش پل ارتباطی مهمی را برای عادی‌سازی روابط ایفا کنند. سابقه همکاری علمی بین ایران و ایالات متحده، همراه با سوابق تاریخی موجود دیپلماسی علمی موفق بین سایر کشورها بر پایه میثاق سازمان ملل متحد، به عنوان نمونه‌های مهمی از ارتباطات علمی، که دارای ارزش‌های مشترک و تعهدات جهانی است، می‌تواند منجر به ارتقای روابط سیاسی دوجانبه شود.

«محیط‌های مناسب و سازگار برای بالارفتن سن – مانند خانه و جامعه – با تقویت و حفظ ظرفیت‌های درونی در طول دوره زندگی و فراهم‌آوردن توانایی عملکردی بیشتر برای فرد با سطح خاصی از ظرفیت، سلامت و فعالیت پیری را به وجود می‌آوردند» (گزارش سازمان بهداشت جهانی درباره سالمندی و سلامتی). هر آن کس که در خانه، خانواده و در اجتماع با سالمندان آشنایی، همدمی و هم‌زیستی داشته باشد، به خوبی آگاه است که فراهم‌کردن شرایط مناسب در خانه، فضاهای جمعی، خیابان و شهر برای زندگی آرام، بی‌حادثه و راحت عزیزان سالمند از اهمیت بسیاری برخوردار است. با بهره‌گیری از رهنمودهای سازمان بهداشت جهانی، بخش نخست این نوشته به راهکارهای لازم و عملی برای رسیدن به چنان دستاوردهایی می‌پردازد. در بخش دوم یافته‌های آموزشی و تجربه‌بایینی و میدانی نویسنده بیان می‌شوند.

راهکارها

از نظر عملی، محیط‌های مناسب و سازگار برای پیرسالی باید از وجود موانع فیزیکی و اجتماعی تا حداکثر امکان پرهیز کنند. لازم است چنین فضاهایی با سیاست‌ها، سیستم‌ها، خدمات، محصولات و فناوری‌هایی پشتیبانی شوند که بتوانند:

۱- سلامت جسم و روح را گسترش داده و ظرفیت‌های جسمی و ذهنی را در طول دوره زندگی تقویت و حفظ کنند

۲- به افراد کمک کنند تا حتی زمانی که کاهش توانایی

را در خود حس و تجربه می‌کنند، همچنان بتوانند کارهایی

را که برایشان ارزشمند است، انجام دهند.

عملکردهای مناسب و سازگار برای زندگی قابل پذیرش در سالمندی آنانی هستند که به تقویت توانمندی‌های سالمندان کمک می‌کنند تا:

۱- نیازهای اساسی خود را برآورده کنند

۲- تازه‌ها، به‌خصوص آنچه برایشان ضروری است را بیاموزند، توان مغزی آنها رشد کند یا از نقصان سریع دور بماند و بتوانند خود تصمیم‌گیری کنند

۳- تحرک لازم را داشته باشند

۴- دامنه وسیعی از ظرفیت‌ها و منابع برای سالمندان را حفظ کنند و نیز گسترش دهند

۵- در امور و فعالیت‌های مختلف جمعی و ارزشمند مشارکت کنند.

در این گستره، عملکردهای مناسب و سازگار برای دوران سالمندی آنانی هستند که:

۱- دامنه وسیعی از ظرفیت‌ها و منابع برای سالمندان را به رسمیت می‌شناسند

۲- نیازها و موارد مورد علاقه مرتبط با پیرسالی را پیش‌بینی کرده و به طور انعطاف‌پذیری به آنها پاسخ می‌دهند

۳- به خواست‌ها، تصمیمات و روش زندگی سالمندان احترام می‌گذارند

۴- نابرابری‌های بین افراد و گروه‌ها به‌ویژه در هم‌زیستی گروهی را کاهش می‌دهند

و شاید از همه مهم‌تر ۵- از افرادی که آسیب‌پذیرتر و ضعیف‌تر هستند، محافظت می‌کنند

۶- دربرگیری سالمندان را در تمام عرصه‌های زندگی اجتماعی ترویج داده و به آنها کمک می‌کنند تا در آن عرصه‌ها مشارکت کنند و از آنان بهره برند.

پیرسالی فعال: یک چارچوب برای شهرهای همساز با سالمندان

ایده شهر دوستدار و همساز با سالمندان در ارتباط با رهنمودهای سازمان جهانی بهداشت مطرح و پیاده شده است.

پیرسالی فعال فرایند به‌وجودآوردن امکانات و شرایط برای سلامت، مشارکت و امنیت است تا بتواند کیفیت زندگی افراد در هنگام سالمندی و پیری را افزایش دهد. در یک شهر دوستدار سالمندان سیاست‌ها، خدمات، محیط‌ها و ساختارها از این رفاه حمایت و آنها را قادر می‌کنند که به طور فعال سال‌ها و حتی دهه‌های پیرسالی خود را سپری کنند. چنین اقداماتی از طریق شناخت طیف وسیعی از ظرفیت‌ها و منابع در میان سالمندان، احترام به تصمیمات و انتخاب‌های قابل پذیرش و سبک زندگی آنها، محافظت از افرادی که بیشتر در معرض آسیب هستند، پیش‌بینی و پاسخ‌دهی به نیازها و خواست‌های مرتبط با پیری به صورت انعطاف‌پذیر و تشویق به مشارکت آنها در تمامی حوزه‌های

عکس: محمد عباس نژاد

سازگاری فضای زندگی و سالمندان

راهکردهای مناسب و سازگار برای دوران پیرسالی^۱

آیدین کیافر*

– تضاد رنگی یا مصالح بین کفا‌ها (اتاق‌ها، آشپزخانه، راهرو، پلکان، دستشویی) و مبلمان یا کلدان و وسیله‌های

مورد نیاز یا تزئینی را بیشتر و شاخص‌تر کنید.

– برای جلوگیری از آتش‌سوزی، زلزله، سیلاب و… اجاق‌گاز، فر، دستشویی، ماشین لباسشویی، ماشین ظرفشویی و آبگرمکن را ایمن کنید.

– زرده‌های ایمنی یا لوله‌های متصل به دیوار برای استفاده دست در کنار یا نزدیکی توالت، دوش و دستشویی نصب کنید.

– ارتفاع توالت‌ها و سینک‌ها را تا آن حدی که مناسب افراد سالمند باشند، تنظیم کنید.

– یک صندلی – ترجیحاً ثابت – در دوش نصب کنید و نقاط زمین‌خوردن احتمالی برای ورود/خروج از دوش را از بین ببرید.

– سیستم اعلام هشدار سریع برای اطلاع‌رسانی به آشنایان نزدیک، محل‌های آتش‌نشانی، بیمارستان‌ها یا هر محلی که توان کمک فوری و ارسال آمبولانس دارند، برای آگاهی در مواقع اضطراری پزشکی نصب کنید.

– دستگاه‌ها و قفل‌هایی در تمام اتاق‌ها و محل استفاده سالمندان نصب کنید که با فشار ساده از داخل باز می‌شوند و احتیاج به بازکردن سخت از داخل نداشته باشند.

– اطمینان حاصل کنید که درهای ورودی افراد سالمند را در خارج از خانه خود قفل نکنند. اگر آنها کلید ندارند، محل قابل دسترسی آسان به کلید را داشته باشند و آن محل را بداندند.

– حسگرها (سنسورها) و یادآوری‌هایی برای تلفن، کلید و… هنگام خروج از خانه نصب کنید.

– در خیابان (برای مقامات شهری و محله‌ای)

– دسترسی رهم‌پ از پیاده‌رو به گذرگاه پیاده‌روی، به‌خصوص در سراه‌های‌ها و چهارراه‌ها فراهم کنید.

– خرابی آسفالت، ترک‌ها و نابرابری سطح پیاده‌روها، اجبار برای عبور از راه‌های باریک و موانع در سر راه پیاده‌روها را از بین ببرید.

– مسیرهای پیاده‌روی را از مسیرهای دوچرخه‌سواری، اسکیت‌بورد، اسکیت و وسایل نقلیه موتوروی جدا کنید.

– زمان عبور از چهارراه‌ها و گذرگاه‌های پیاده را افزایش دهید.

– برنامه نظارت چند کوچه با هم و در سطح محله برای سالمندان و تبادل اطلاعات برای تماس اضطراری را به وجود آورید.

– نیمکت‌ها و سایه‌بان‌های محافظ از شرایط جوی نصب کنید تا برای راهروان سالمند امکان استراحت فراهم شود.

در شهر (برای برنامه‌ریزان شهری و طراحان شهری)

– حمل‌ونقل عمومی و حمل‌ونقل پزشکی برای بازدیدهای سریایی با بستری‌شدن سالمندان را تهیه یا بهینه کنید.

– سیستم‌های تحویل دارو و بازدیدهای بهداشتی خانگی – برای خدمات‌رسانی در منزل – را عملی کنید.

– بهترین شرایط وجود بیمارستان یا مراکز خدمات بهداشتی (کلینیک) در فاصله ۱۵ دقیقه‌ای از محل زندگی افراد مسن است. اگر ساخت بیمارستان یا این مختصات امکان‌پذیر نیست، خانه‌های سالمندان یا محل‌های زندگی شخصی در نزدیکی بیمارستان‌ها را برنامه‌ریزی کنید و امکان کمک مالی و عملی برای چنین منزلگاه‌هایی را فراهم کنید.

– وجود داروخانه‌ها و فروشگاه‌های مواد غذایی را در فاصله‌ای قابل پیاده‌روی برنامه‌ریزی کنید یا بسازید.

– تفاوت‌های بین محله‌ها را بهبود بخشید تا هر محله به راحتی قابل شناسایی و از محله دیگر متمایز باشد.

– مراکز اجتماعی برای سالمندان برای تعامل و باهم‌بودن اجتماعی، محل‌های زندگی تحت نظارت و با کمک دیگران و… تأسیس یا دست‌کم برنامه‌ریزی کنید.

– سیستم اطلاع‌رسانی مؤثر و عملی برای خبررسانی و در مقابل واکنش اضطراری ایجاد کنید.

در یک کلام: شرایط انسانی و قابل قبول برای یک زندگی راحت، بدون مشکلات و با راحتی خیر برای این بخش مهم و در حال گسترش از نظر آماری فراهم کنید.

یو^۲ نوشت‌ها:

۱- اصل مقاله به زبان انگلیسی بوده و توسط علی کیافر به فارسی برگردانده شده است.

۲- در نوشته بالا از رهنمودهای سازمان بهداشت جهانی و نیز مقاله لاتچه و کیکوش بهره گرفته شده است.

• روان‌پزشک، فوق‌تخصص در روان‌پزشکی سالمندان، دانشگاه استودر، کالیفرنیا

خبر

جنگل‌های زاگرس را

در ۶۰ سال گذشته به سمت

نابودی بردیم

ایرنا: معاون محیط زیست طبیعی و تنوع زیستی سازمان حفاظت محیط زیست گفت: در ۵۰ تا ۶۰ سال گذشته با شیوه نادرست مدیریت جنگل‌های زاگرس را به سمت زوال هدایت کردیم. بهره‌برداری غیراصولی چرای دام و تبدیل درختان زاگرس به زغال این اکوسیستم را به سمت نابودی برده است.

حمید ظهرابی در نشست تخصصی کارکردها، تنوع زیستی و ارزش‌گذاری اقتصادی زاگرس افزود: این نشست تقریباً با روز جهانی زیستی (۱ خردادماه) با شعار زندگی همسو با تنوع زیستی و توسعه پایدار هم‌زمان شده است. همچنین اخیراً مرجعیت کنوانسیون تنوع زیستی هم به سازمان حفاظت محیط زیست داده شد که اقدام خوشایندی است و امیدواریم بتوانیم از همکاری تمام بخش‌ها برای تهیه یک برنامه مناسب در جهت حفاظت از تنوع زیستی کشور و بهره‌برداری پایدار از آن بهره ببریم و همه به صورت عادلانه از منافع تنوع زیستی بهره‌مند شوند؛ به‌ویژه آنهایی که به عنوان جامعه محلی می‌شناسیم و در حاشیه زیستگاه‌ها و اکوسیستم‌های طبیعی زندگی می‌کنند.

او با اشاره به اینکه موضوع زاگرس با رویکردهای متنوع به عنوان یکی از اولویت‌های سازمان حفاظت محیط زیست تعیین شده است، گفت: برای رسیدن به یک برنامه درست در مرحله کسب نظر از اقشار مختلف هستیم. متخصصین دانشگاهی و محققان را دعوت می‌کنیم، سخنانشان را می‌شنویم، چالش را با مهندسگر تحلیل می‌کنیم و اگر قرار باشد که به یک برنامه مدون برسیم حتماً با مشارکت و حضور همه ذی‌نفعان برنامه‌ریزی خواهیم کرد. این پالان‌ها به این معنی نیست که بعد از تمام‌شدن آنها مثلاً به ۱۰ برنامه حفاظتی خواهیم رسید.

او ادامه داد: کشور ما در حوزه تنوع زیستی از کشورهای بسیار مهم است. ایران به علت قرارگرفتن در محل تلاقی چندین اکوسیستم و اقلیم متنوع شرایط هریک‌ای دارد. ایران دارای ۹ اکوسیستم از ۱۱ اکوسیستم دنیاست و ۴۱ نوع تالاب از ۴۲ نوع تالاب دنیا را دارد. این دو جمله می‌گوید که چه کشور متنوعی داریم و با چه کشوری از نظر اهمیت تنوع زیستی روبه‌رو هستیم. او گفت: دو نقطه داغ تنوع زیستی در کشور وجود دارد شامل هریک‌ای و زاگرس- اتاولی که با هم تلاقی پیدا می‌کنند و این یکی از خصوصیات ویژه است که ما داریم. در واقع از حدود بیش از ۳۰ نقطه داغ تنوع زیستی دنیا دو نقطه در ایران است. برای حفاظت از تنوع زیستی کشور، ۳۲۷ منطقه چهارگانه داریم که ۴۴ از آنها طبیعی است، ۳۳ پارک ملی، ۵۵ پناهگاه حیات وحش و ۱۹۵ منطقه حفاظت‌شده است که حدود ۲۰ میلیون هکتار یعنی ۱۲ درصد از خاک کشور را دربر می‌گیرد. این مناطق عمدتاً به شکلی انتخاب شدند که هم در درون خودشان چند اکوسیستم را در بر بگیرند و هم در نواحی روشنی مختلف واقع شدند و پراکندگی آنها به شکلی است که تقریباً می‌شود گفت بخش بسیار قابل توجهی از اکوسیستم کشور را در بر گرفته‌اند. در این مناطق طبیعتاً حفاظت از تنوع زیستی در اولویت قرار دارد.

ظهرابی افزود: مسائل اقتصادی جامعه هم بسیار اثرگذار است. وقتی مردم از نظر اقتصادی تحت فشار قرار می‌گیرند، اولین جایی که می‌توانند به آن دست‌اندازی کنند طبیعت است. لذا بهره‌برداری‌های غیراصولی اینجا شکل می‌گیرد که در قالب مثلاً تولید زغال از چوب‌های جنگلی زاگرس که اکنون یکی از مشکلات بسیار جدی ما است که دارد اتفاق می‌افتد یا روی‌آوردن به روش‌های غیرقانونی و کشت محصولات غیرقانونی که آن‌هم یک سری تبعات بزرگ به دنبال دارد. آتش‌سوزی‌ها و اتفاق‌هایی که در حال حاضر شاهد هستیم هم مزید بر علت هستند. در جنگل یکی از شهرستان‌ها بیش از ۵۰ تا ۶۰ مورد آتش‌سوزی در یک محدوده اتفاق افتاده است که جای تأمل دارد. از طرفی غیرطبیعی‌بودن آتش‌سوزی و هم اینکه واقعا ما از این ناحیه آسیب‌پذیر هستیم، کار را به جایی رسانده که در حال زد ست دادن بهترین جنگل‌ها و مترامک‌ترین جنگل‌های خود هستیم.